

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/80/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6620205333
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 02. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Dušan Ďurian
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2022:6620205333.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Dušana Ďuriana a sudcov JUDr. Zity Nagypálovej a JUDr. Ľubomíra Šablu, ako členov senátu, v spore žalobcu L.. R. M. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom v U., F. L. č. XXXX/XX, zastúpeného JUDr. Jánom Marčokom, advokátom so sídlom v Lučenci, M. Gorkého č. 21, proti žalovanej O. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom v U., X. H.. XX/X, o určenie, že dôvody vydedenia nie sú dané, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Lučenec č.k. 11C/41/2020-95 zo dňa 27.10.2021, ako súdu prvej inštancie

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Stručný obsah napadnutého rozhodnutia (§ 393 ods. 2 prvá veta prvá rubrika Civilného sporového poriadku; ďalej len „C.s.p.“).

1.1 Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu o určenie, že dôvody vydedenia žalobcu uvedené poručiteľom R. C., nar. XX.XX.XXXX, ktorý zomrel dňa XX.XX.XXXX, v závete zo dňa 03.01.2002 a v listine o vydedení zo dňa 03.01.2002 nie sú dané (prvý výrok) a žalovanej právo na náhradu trov konania nepriznal (druhý výrok).

1.2 Súd prvej inštancie vychádzal zo skutkového stavu zisteného vykonaným dokazovaním, podľa ktorého sa žalobca ako syn poručiteľa domáhal žalobou doručenou súdu prvej inštancie dňa 11.11.2020 voči žalovanej ako dcére poručiteľa (dedičke) určenia, že dôvody vydedenia žalobcu uvedené poručiteľom R. C., nar. XX.XX.XXXX, ktorý zomrel dňa XX.XX.XXXX, v závete zo dňa 03.01.2002 a v listine o vydedení zo dňa 03.01.2002 nie sú dané; podaniu žaloby predchádzalo uznesenie Okresného súdu Lučenec sp. zn. 14D/608/2020 zo dňa 06.08.2020, ktorým súd začal konanie o dedičstve po poručiteľovi R. C., a v ktorom poveril notára M.. O. A. konaním a rozhodovaním v tejto dedičskej veci; notárka M.. V. N., A.. (spoločník M.. O. A.) uznesením sp. zn. 14D/608/2020 zo dňa 22.09.2020 prerušila konanie o dedičstve (§ 162 ods. 1 písm. a/ C.s.p.) a vyzvala syna poručiteľa na podanie žaloby v zmysle § 194 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „C.m.p.“) najneskôr do 1 mesiaca od právoplatnosti uznesenia; na základe vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie za preukázané, že závet i listina o vydedení boli napísané dňa 03.01.2002 vlastnou rukou poručiteľa a závet aj za prítomnosti svedkov; poručiteľ v predmetnej listine o vydedení uviedol dôvody vydedenia podľa § 469a ods. 1 písm. a) Občianskeho zákonníka, že žalobca ako syn poručiteľa v rozpore s dobrými mravmi neposkytol poručiteľovi potrebnú pomoc v chorobe, starobe alebo v iných závažných prípadoch a podľa § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka, že žalobca ako syn poručiteľa trvalo neprejavoval opravdivý záujem o poručiteľa, ktorý by ako potomok prejavovať mal, a ktorý následne konkrétnejšie špecifikoval tak, že žalobca ho nenavštívil už 9 rokov, nepozval ho po skončení vysokej školy na jeho slávnostné ukončenie a napriek tomu, že sa zasnúbil a neskôr oženil, nepozval ho ani na zasnuby a svadbu; poručiteľ dôvod vydedenia videl aj v tom, že dňa 03.10.1994 dostal od syna nenávisťný dopis, a že jeho 80-ročnú matku prehovoril a vyvinul na ňu psychický nátlak, aby prepísala polovicu bytu na synovu osobu; na

pojednávani konanom dňa 27.09.2021 súd prvej inštancie vypočul žalobcu, žalovanú a svedkov G. A. (ktorého výpoveď mala podľa súdu prvej inštancie najväčšiu výpovednú hodnotu, pretože nie je v príbuzenskom ani blízkom pomere so sporovými stranami) a M. G. (partnera žalovanej); navrhovanú svedkyňu C. U. (matku žalobcu), ktorá sa z nariadeného pojednávania ospravedlnila, súd prvej inštancie nevypočul, pričom vychádzal z jej písomného podania doručeného súdu dňa 23.09.2021.

1.3 Podľa právneho posúdenia veci zo strany súdu prvej inštancie nie je žaloba žalobcu dôvodná; úvodom súd prvej inštancie vyslovil názor, že žalobca nemusel preukazovať naliehavý právny záujem na predmetnej určovacej žalobe, nakoľko určenie právnej skutočnosti v zmysle § 137 ods. 1 písm. d) C.s.p. je prípustné, ak to vyplýva z osobitného predpisu, ktorý v tomto prípade predstavovalo ustanovenie § 194 C.m.p.; súd prvej inštancie uviedol, že sporové strany formálne náležitosti závetu ani listiny o vydedení nijakým spôsobom nespochybňovali, preto jedinou spornou skutočnosťou zostalo určenie, či dôvody vydedenia syna poručiteľa (žalobcu) v listine o vydedení boli dané v čase jej spísania; po preskúmaní dôvodov vydedenia s ohľadom na konkrétne vzťahy medzi poručiteľom a žalobcom dospel súd prvej inštancie k záveru, že dôvod vydedenia v zmysle § 469a ods. 1 písm. a) Občianskeho zákonníka nie je naplnený, pretože v čase spísania testamentu a listiny o vydedení poručiteľ nebol odkázaný na pomoc inej osoby, ani pomoc od svojho syna v chorobe, či v iných závažných prípadoch nežiadal; súd prvej inštancie však mal za preukázané naplnenie dôvodu vydedenia v zmysle § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka, keďže žalobca o poručiteľa neprejavoval skutočný záujem, aký by ako potomok prejavovať mal; pri posudzovaní naplnenia uvedeného dôvodu vychádzal z obdobia zo začiatku roka 2002 a jemu predchádzajúceho obdobia; v konaní nebolo podľa súdu prvej inštancie sporné, že žalobca s poručiteľom nežili v spoločnej domácnosti a ich stretávanie a budovanie spoločného vzťahu prebiehalo od útleho detstva žalobcu len počas víkendov a prázdnin; nástupom žalobcu na strednú školu sa ich návštevy cez víkendy obmedzili zhruba na polovicu; k výraznejšiemu narušeniu vzťahu medzi poručiteľom a žalobcom došlo počas jeho štúdia na vysokej vojenskej škole, s ktorým sa poručiteľ nestotožňoval; žalobca poukazoval na to, že k prerušeniu jeho styku s poručiteľom došlo z dôvodu údajného vulgárneho osočovania jeho vtedajšej partnerky, ktorá sa s ním z toho dôvodu aj rozišla, pričom túto skutočnosť oznámil poručiteľovi listom zo dňa 05.05.1994, v ktorom ešte poručiteľa obvinil, že mu nadáva, uráža ho a pejoratívnym spôsobom v ňom vyjadril svoj vzťah k poručiteľovi; opísaný konflikt, v dôsledku ktorého žalobca obmedzil styk s poručiteľom na minimum, nepovažoval súd prvej inštancie za zásadný a neriešiteľný do takej miery, že by mal za následok úplné narušenie vzťahu medzi otcom a synom, pretrhnutie takmer všetkých ich väzieb a vylúčenie poručiteľa zo žalobcovho života; z vykonaného dokazovania súdu prvej inštancie vyplynulo, že žalobca sa žiadnym spôsobom nesnažil otca viac kontaktovať a informácie o jeho zdravotnom stave mal viac menej sprostredkované od starej mamy; žalovaná aj svedkovia vypovedali, že nezaujím žalobcu poručiteľa spočiatku mrzel, no neskôr sa s danou situáciou vyrovnal a rovnako stratil o syna záujem; podľa súdu prvej inštancie žalobca v konaní neunesol dôkazné bremeno, že o svojho otca neprejavoval záujem z dôvodu výlučne na strane poručiteľa v dôsledku jeho správania; ani jeden z vypočutých svedkov nepotvrdil tvrdenia žalobcu, že poručiteľ rozprával o ňom, resp. o jeho bývalých partnerkách hanlivo a vulgárne a uvedenú skutočnosť potvrdila len matka žalobcu; v konaní bolo podľa súdu prvej inštancie naopak preukázané, že od roku 1994, po napísaní predmetného listu, neprejavoval žalobca o poručiteľa takmer žiaden záujem; uvedenému nasvedčuje aj fakt, že poručiteľ nemal potrebu informovať svojho otca o ukončení štúdia na vysokej škole, dôvodiac tým, že nemal slávnostné ukončenie vysokej školy, keďže nechcel pôsobiť ako profesionálny vojak, čo však mohlo podľa názoru súdu prvej inštancie práveže prispieť k obnove narušených vzťahov medzi žalobcom a poručiteľom, ktorý nesúhlasil s výberom vojenskej školy; žalobca nemal potrebu poručiteľa informovať ani o ďalších podstatných životných udalostiach, ani ho pozvať na tak významnú životnú udalosť, akou je sobáš jediného syna; podľa súdu prvej inštancie nebolo v konaní preukázané, že poručiteľ dal žalobcovi dôvod na akékoľvek trvalé prerušenie styku s ním a teda, že by sám poručiteľ podstatnou mierou prispel k tomu, že žalobca ho vyradil zo svojho osobného života; vzhľadom na vyššie uvedené dospel súd prvej inštancie k záveru, že dôvod vydedenia v zmysle § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka bol daný, a preto žalobu žalobcu zamietol.

1.4 Súd prvej inštancie rozhodol s poukazom na ustanovenia § 137 C.s.p. v spojení s § 192 a § 194 C.m.p. a v spojení s § 469a Občianskeho zákonníka; o trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 262 ods. 1 a 2 C.s.p.

2. Podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán v odvolacom konaní (§ 393 ods. 2 prvá veta druhá rubrika C.s.p.).

2.1 Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu včas odvolanie zo dňa 10.11.2021 (č.l. 106-107 spisu); rozsudok súdu prvej inštancie napadol v celom rozsahu; vyjadril názor, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d/ C.s.p.), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f/ C.s.p.), rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ C.s.p.) a súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci (§ 62 ods. 1 C.m.p.); nesúhlasil so záverom súdu prvej inštancie, že o poručiťľa neprejavoval opravdivý záujem, ktorý by ako potomok prejavovať mal; poukázal na to, že poručiťľ žalobcu opustil v jeho útlom detstve a dôvod prečo s ním nenadviazal riadny vzťah bol nezáujem poručiťľa; poručiťľ nesúhlasil s jeho rozhodnutím študovať na vojenskej škole, po čom ho začal ponižovať, deptať a urážať; uvedeného správania sa poručiťľ voči nemu dopúšťal bez účasti svedkov a týmto správaním sa pred inými osobami nechválil; o hrubom správaní poručiťľa vypovedal on, jeho matka a uvedené vyplýva aj listu žalobcu z roku 1994 adresovaného poručiťľovi; predmetný list v konaní predložila žalovaná, ktorá nespochybňovala jeho hodnovernosť, ani skutočnosť v ňom uvedenú; v konaní nebola tvrdená ani preukázaná žiadna iná skutočnosť, ktorá by mohla mať za následok prerušenie vzťahov žalobcu s poručiťľom; žalobca tiež poukázal na citové a hodnotové nastavenie poručiťľa, keď poručiťľ pociťoval zadosťučinenie z rozvodu žalobcu a svoju vlastnú matku prestal navštevovať, pretože ju navštevoval žalobca; pokiaľ mal súd prvej inštancie nepreukázané vulgárne nadávky zo strany poručiťľa na adresu bývalých priateľiek a exmanželky žalobcu, uvedené vyplýva práve z listu z roku 1994, o ktorom poručiťľ neuviedol iným osobám, že by bol nepravdivý; žalobca zdôraznil, že svedectvo jeho matky má rovnakú výpovednú hodnotu ako výpoveď žalovanej alebo svedka A.; súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil dôvody prerušenia jeho vzťahov s poručiťľom, kedy tieto bez ďalšieho pričítava len žalobcovi; bol to práve poručiťľ, ktorý si k nemu nikdy nevybudoval riadny vzťah a svojim konaním k jeho vybudovaniu ani neprispel; z výpovedí svedkov aj žalovanej je zrejmé, že poručiťľ nemal skutočný záujem o nadviazanie vzťahu so žalobcom a požadovať od neho v takejto situácii výraznú aktivitu vo vzťahu k poručiťľovi považuje žalobca za nespravodlivú; mal to byť práve poručiťľ, ako otec a osoba zrelá, ktorý sa mal pokúsiť o vybudovanie, resp. obnovenie ich vzťahu; žalobca uviedol, že mu nie je zrejmé, ako si súd prvej inštancie predstavoval obnovu jeho vzťahu s poručiťľom po nenastúpení do služby profesionálneho vojaka; dôvodom prečo poručiťľa nepozval na sobáš je, že sa o jeho vtedajšej snúbenici vyjadroval rovnako hanlivo ako o predchádzajúcich partnerkách, a preto jeho účasť na svadbe s ohľadom na pocity vtedajšej manželky nepovažoval za vhodnú; napriek tomu otcovi po svadbe odniesol patričné pohostenie; pokiaľ ide o súdom prvej inštancie hodnotenú neúčasť žalobcu na ukladaní urny, podľa žalobcu je otáznou prečo súd prvej inštancie prihliadol na okolnosť v čase po vyhotovení listiny o vydedení a súčasne prehliadol skutočnosť, že počas otcovej nevládnosti zabezpečoval lekárske ošetrovanie a umiestnenie do liečebne dlhodobo chorých (LDCH) a inicioval konanie o ustanovení opatrovníka; na základe uvedeného navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

2.2 Žalovaná vo vyjadrení zo dňa 24.11.2021 (č.l. 119 spisu) uviedla, že plne súhlasí s rozsudkom súdu prvej inštancie, dôvody vydedenia boli poručiťľom právom dané a nevidí dôvod na napadnutie predmetného rozsudku.

2.3 Vyjadrenie žalovanej doručil súd prvej inštancie právnemu zástupcovi žalobcu dňa 08.12.2021 (č.l. 127 spisu) na vyjadrenie v stanovenej lehote (č.l. 126 spisu); žalobca v odvolacej replike zo dňa 18.02.2022 (č.l. 133 spisu) prostredníctvom svojho právneho zástupcu uviedol, že vzhľadom na obsah vyjadrenia žalovanej, ktorá len súhlasila s napadnutým rozsudkom a neuviedla žiadne podstatné skutočnosti, už nepovažuje za potrebné sa k nemu bližšie vyjadriť. Nakoľko ani žalobca neuviedol žiadne nové skutočnosti, odvolací súd uvedenú odvolaciu repliku žalovanej nedoručoval.

3. Dôkazy vykonané v odvolacom konaní a ich vyhodnotenie (§ 393 ods. 2 prvá veta tretia rubrika C.s.p.).

3.1 V prejednávanom spore nevykonali odvolací súd žiadne dôkazy a bol viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 C.s.p.).

4. Zistený skutkový stav a právne posúdenie veci s prípadným odkazom na ustálenú rozhodovaciu prax (§ 393 ods. 2 prvá veta štvrtá rubrika C.s.p.).

4.1 Krajský súd, funkčne príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa § 34 C.s.p., preskúmal vec bez potreby nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 C.s.p. len v rozsahu odvolania podľa § 379 C.s.p. a z dôvodov vymedzených v odvolaní podľa § 380 ods. 1 C.s.p. a rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b) a c) C.s.p. zrušil a podľa § 391 ods. 1 C.s.p. mu vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

4.2 Podľa § 389 ods. 1 písm. b) C.s.p., odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

4.3 Podľa § 389 ods. 1 písm. c) C.s.p., odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci nevykonal navrhované dôkazy, ak nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom.

4.4 Podľa § 391 ods. 1 C.s.p., ak odvolací súd zruší rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, prerušiť konanie, schváliť zmier, zastaviť konanie alebo postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci vec patrí.

4.5 Odvolací súd preskúmal všetky podstatné odvolacie námietky žalobcu ako aj predchádzajúce konanie spolu s napadnutým rozsudkom súdu prvej inštancie a dospel k záveru, že sú splnené zákonné podmienky na zrušenie napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie. Z dôvodu, že odvolací súd je rozsahom a dôvodmi odvolania žalobcu viazaný (§ 379 C.s.p.; § 380 ods. 1 C.s.p.), pri posudzovaní veci sa zaoberal len námietkami žalobcu uvedenými v odvolaní a procesným postupom súdu prvej inštancie, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého rozsudku z hľadiska, či došlo k vadám, ktoré sa týkajú procesných podmienok (§ 380 ods. 2 C.s.p.).

4.6 Odvolanie žalobcu je dôvodné.

4.7 Odvolací súd v prvom rade dospel k záveru, že súd prvej inštancie postupoval procesne nesprávne pri posudzovaní výpovede matky žalobcu C. U., z ktorej čerpal skutkové zistenie, ktoré tiež použil ako základ pre svoje rozhodnutie; podľa § 196 ods. 1 C.s.p. môže súd na návrh nariadiť výsluch svedka; ak súd takýto výsluch nariadi, každá fyzická osoba je povinná dostaviť sa na predvolanie na súd a vypovedať ako svedok a súd musí poučiť svedka o jeho povinnosti vypovedať pravdu a nič nezamlčovať, o trestnoprávných následkoch krivej výpovede a o jeho práve odoprieť výpoveď (§ 196 ods. 2 C.s.p.); odvolací súd poukazuje na to, že výsluch svedka je možné v zmysle § 196 ods. 3 C.s.p. vykonať aj prostredníctvom inštitútu písomnej výpovede, pri ktorej platia rovnako ustanovenia o poučovanej povinnosti týkajúcej sa povinnosti svedka vypovedať pravdu a nič nezamlčovať, vrátane poučenia o trestnoprávných následkoch krivej výpovede a o práve svedka odoprieť výpoveď; žalobca v konaní pred súdom prvej inštancie navrhol ako dôkaz výsluch jeho matky C. U. ako svedkyne s tým, že ju nie je potrebné osobitne predvolávať, nakoľko jej účasť na pojednávaní zabezpečí; vo veci bolo nariadené pojednávanie na deň 27.09.2021, z ktorého sa svedkyňa písomným podaním doručeným súdu prvej inštancie dňa 23.09.2021 ospravedlnila zo zdravotných dôvodov a podala v ňom aj svoju výpoveď k predmetnej veci; odvolací súd poukazuje na to, že pokiaľ chcel súd prvej inštancie vzhľadom na hospodárnosť konania, z dôvodu nedostavenia sa svedkyne (matky žalobcu) na pojednávanie, pristúpiť k výsluchu svedkyne prostredníctvom jej písomnej svedeckej výpovede zo dňa 23.09.2021 (t.j. prihliadnuť na jej písomné vyjadrenie ako na písomnú svedeckú výpoveď), bolo potrebné, aby boli splnené všetky procesné podmienky pre vykonanie takéhoto dôkazu; nakoľko z obsahu spisu nevyplýva žiadne poučenie matky žalobcu ako svedkyne v zmysle § 196 ods. 3 C.s.p. zo strany súdu prvej inštancie, hoci súd prvej inštancie z jej písomnej svedeckej výpovede v odôvodnení rozhodnutia vychádzal (bod 37 odôvodnenia), je z tohto dôvodu nutné považovať takéto pochybenie v procesnom postupe súdu prvej inštancie pri vykonaní dokazovania za inú vadu konania v zmysle § 365 ods. 1 písm. d) C.s.p., ktorá mala za následok nezákonnosť tohto dôkazu, preto na tento dôkaz nemohol (nemal) súd prvej inštancie prihliadať (článok 16 ods. 1 a 2 základných princípov C.s.p.); na druhej strane však nevykonanie tohto dôkazu v súlade so zákonom napriek tomu, že žalobca jeho vykonanie riadne navrhol a zjavne ide o dôkaz, ktorý má nepochybne bezprostredný vplyv na rozhodnutie vo veci, pretože matka žalobcu môže vypovedať o správaní a vzťahu poručiteľa k žalobcovi od útleho veku a neskôr, predstavuje porušenie

práva žalobcu na spravodlivý proces, ktoré predstavuje samostatný dôvod na zrušenie napadnutého rozsudku (§ 389 ods. 1 písm. b/ C.s.p.) a vrátenie veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 C.s.p.).

4.8 Vydedenie je možné charakterizovať ako jednostranný právny úkon poručiťľa, ktorým svojho potomka ako neopomenuteľného dediča vylučuje z dedenia na základe niektorého v § 469a Občianskeho zákonníka taxatívne uvedeného dôvodu, a tým mu odníma dedičské právo, ktoré by mu inak podľa zákona patrilo; aby bolo vydedenie platné, musí spĺňať určité formálne a materiálne náležitosti; materiálnou náležitosťou vydedenia je výslovné uvedenie konkrétneho dôvodu vydedenia uvedeného v zákone (§ 469a Občianskeho zákonníka), ktorý sa musí uviesť v listine o vydedení; skutočnosti odôvodňujúce záver, že potomok o poručiťľa trvale neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok prejavovať mal (§ 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka), môžu spočívať v nezáujme potomka o poručiťľa (je obvyklé, že potomkovia po tom, ako sa osamostatnia, udržiujú so svojimi rodičmi úzke vzťahy, vzájomne sa navštevujú, zaujímajú sa o ich zdravotný stav a ich problémy), no môžu spočívať aj v správaní, ktorým potomok síce o poručiťľa záujem prejavuje, ale spôsobom neodpovedajúcim náležitému správaniu potomka k rodičovi (napr. spôsobom trvale prekračujúcim zásady spoločenskej slušnosti); pre posúdenie dôvodov vydedenia podľa ustanovenia § 469a <<https://www.beck-online.sk/bo/document-view.seam?documentId=pj5f6mjzgy2f6nbqfzygc4tbm5zgczrngq3dsyi>> ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka je potrebné zisťovať, či potomok poručiťľa mal reálnu možnosť o poručiťľa prejaviť opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejaviť, t.j. či poručiťľ mal sám záujem sa s dieťaťom stykať a udržiavať s ním bežné príbuzenské vzťahy; vždy je potrebné hodnotiť existenciu záujmu vo vzťahu k objektívnym možnostiam; o neprejavovaní opravdivého záujmu o poručiťľa v zmysle § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka sa však nejedná v prípade, ak nezáujem potomka bol v značnej miere vyvolaný samotným poručiťľom; ak je skutočnosť, že potomok trvale neprejavuje o poručiťľa opravdivý záujem dôsledkom toho, že poručiťľ neprejavuje záujem o potomka, nemožno z toho vyvodiť, že by neprejavovanie záujmu potomkom mohlo byť dôvodom pre vydedenie; poručiťľ sa za svojho života môže dovoliavať opravdivého záujmu od svojho potomka len vtedy, ak sám nevyvolal stav, ktorý by potomkovi bránil pomôcť poručiťľovi a prejavovať o neho záujem; v tomto smere poukazuje odvolací súd aj na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/109/2010 zo dňa 29.02.2012, v zmysle ktorého „pri úvahe, či ide o dôvod vydedenia uvedený v písmene b/ tohto ustanovenia, t.j. neprejavovanie opravdivého záujmu potomka o poručiťľa treba považovať za významný vzťah medzi poručiťľom a potomkom, najmä, či tento vzťah mal charakter skutočného vnútorného vzťahu a nielen predstieraného, formálneho; existenciu takéhoto kvalifikovaného vzťahu možno vyvodiť z rozličných vonkajších prejavov, napr. z osobného, prípadne písomného styku, zo vzájomnej starostlivosti potomka a poručiťľa a pod., pričom pri posudzovaní otázky, či existuje dôvod vydedenia v tomto ustanovení uvedený, nemožno opomenúť ani konkrétne možnosti dediča prejavovať takýto záujem a tiež okolnosti, za ktorých k vydedeniu došlo; najmä, či potomkovi v prejavovaní opravdivého záujmu o poručiťľa nebránilo objektívne okolnosti, prípadne, či zo strany potomka nejde o nezavinené neprejavovanie takéhoto kvalifikovaného záujmu; tento dôvod vydedenia totiž vyžaduje, aby neprejavovanie opravdivého záujmu bolo potomkom zavinené, nestačí len samotná existencia takéhoto stavu; záujem, ktorý by potomok mal prejavovať o poručiťľa treba posudzovať s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu; pokiaľ je skutočnosť, že potomok trvale neprejavuje o poručiťľa opravdivý záujem, dôsledkom toho, že poručiťľ neprejavuje záujem o potomka, nemožno bez ďalšieho uzavrieť, že by neprejavovanie tohto záujmu potomkom mohlo byť dôvodom na jeho vydedenie; o neprejavovaní opravdivého záujmu o poručiťľa v zmysle tohto ustanovenia sa nejedná v prípade, ak nezáujem potomka bol v značnej miere vyvolaný samotným poručiťľom“ (porovnaj aj rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/173/1996 zo dňa 01.11.1997 a sp. zn. 4Cdo/32/2014 zo dňa 27.05.2014); rovnako nie je bez významu posúdenie subjektívnych skutočností na strane poručiťľa a jeho záujem na udržiavaní rodinných vzťahov a vzťahov s dedičom, či poručiťľ mal sám záujem sa s dieťaťom stykať a udržiavať s ním bežné príbuzenské vzťahy; vydedenie totiž prichádza do úvahy len tam, kde poručiťľ o tento blízky príbuzenský vzťah stojí, kde sa ho nezáujem potomkov osobne citovo dotýka, kde mu tento stav vadí a nie ak ide o situáciu, kde je mu tento stav ľahostajný, prípadne kedy k nemu podstatne prispel; s poukazom na vyššie uvedené odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie sa len jednostranne zamerlal na hodnotenie vzťahu žalobcu k poručiťľovi, avšak vôbec sa nezaoberal skutočnosťami, resp. príčinami vzniku ich narušeného vzťahu, kto tento vzťah zavinił, kedy vznikol, či vôbec poručiťľ mal sám záujem sa so žalobcom stykať, a či žalobca mal reálnu možnosť prejaviť opravdivý záujem o poručiťľa, nakoľko len samotná existencia tohto stavu nestačí, musí byť potomkom zavinená; odvolací súd dáva do pozornosti,

že podľa názoru súdu prvej inštancie mala síce výpoveď svedka G. A. najväčšiu výpovednú hodnotu, avšak súd vôbec neprihliadol na skutočnosť, že svedok na pojednávaní uviedol, že vzťahy žalobcu s poručiteľom boli ako tak dobré až do prevodu bytu po matke poručiteľa (starej matke žalobcu), ku ktorému však mohlo dôjsť až v roku 2013 po prejednaní dedičského konania, v ktorom žalobca zdedil byt s povinnosťou výplaty poručiteľa, a nie v čase pred spísaním listiny o vydedení z roku 2002, pričom túto skutočnosť uviedol svedok počas výpovede dva krát; vyjadrenie svedka by však mohlo nasvedčovať aj motívu vydedenia naznačovaného žalobcom počas konania a to, že ho otec vydedil z dôvodu spísania závetu starou matkou dňa 09.11.1998 (v ktorom mu prenechala jej byt v celosti s povinnosťou výplaty poručiteľa), o ktorej skutočnosti mal poručiteľ podľa tvrdenia žalobcu vedieť priamo od svojej matky, keď aj uvedený svedok na pojednávaní na otázku, či má vedomosť o existencii testamentu a listiny o vydedení uviedol, že bol s poručiteľom „u notárky pani F.“ a ako dôvod vydedenia poručiteľ uvádzal, že „ho jeho syn pripravil už o dva byty“; z uvedeného môže vyplývať aj záver, že pravým dôvodom vydedenia žalobcu nemusel byť tvrdený nezáujem o poručiteľa, ale práve nespokojnosť poručiteľa so skutočnosťou, že jeho matka (stará matka žalobcu) odkázala byt žalobcovi; súčasne súd prvej inštancie nezohľadnil ani skutočnosť, že uvedený svedok sa pri výsluchu vyjadril tak, že poručiteľ mu uviedol, že sa nechce s ním (žalobcom) stretávať, z čoho môže vyplývať práve vnútorne nastavenie nezájmu poručiteľa o vzťah so žalobcom; súčasne nebola vypočutá matka žalobcu ako svedkyňa a to najmä vo vzťahu ku správaniu a vzťahu poručiteľa k žalobcovi od útleho veku a v neskoršom období ako aj k tvrdenému; až na základe komplexného vyhodnotenia uvedených skutočností bude možno dospieť k záveru, či na vzťahu žalobcu k poručiteľovi, ktorého prejavom mali byť aj jednotlivé skutkové dôvody uvedené poručiteľom v listine o vydedení zo dňa 03.01.2002, mal podiel výlučne žalobca alebo boli spôsobené aj správaním samotného poručiteľa; z tohto hľadiska právne posúdenie veci zo strany súdu prvej inštancie, podľa ktorého žalobca nedôvodne prerušil vzťah s poručiteľom a neinformoval ho ani o svojom živote, predstavuje podľa odvolacieho súdu nesprávne právne posúdenie veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ C.s.p.), ktoré malo nepochybne vplyv na napadnutý rozsudok, pričom ani toto pochybenie nie je vzhľadom na zásadne opravný charakter odvolacieho konania a nevyhnutnosť ďalšieho dokazovania účelné napraviť zo strany odvolacieho súdu; na základe uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je nevyhnutné aj z tohto dôvodu zrušiť (§ 389 ods. 1 písm. c/ C.s.p.) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 C.s.p.).

4.9 Odvolací súd súčasne dáva súdu prvej inštancie do pozornosti existenciu dvoch závetov, ktorý závet zo dňa 06.09.2000 podpísaný len poručiteľom v znení dodatku zo dňa 03.01.2002, predložený vo vyjadrení k žalobe žalovanou, súd prvej inštancie síce ako dôkaz vykonal, ale ďalej sa už jeho existenciou nezaoberal (t.j. či ide zároveň o listinu o vydedení, či tento mal byť zrušený neskorším platným závetom alebo pri sebe oba závety obstoja, či ide o závet, na ktorý poukazoval vo svojej výpovedi svedok G. A., ktorý uviedol, že „existovali dva testamety, boli úplne rovnaké“), keď existencia ďalšieho závetu, resp. ďalšej listiny o vydedení, ktoré nie sú predmetom konania v prejednávanom spore, by mohli mať vplyv aj na rozhodnutie o žalobe žalobcu; odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že závet zo dňa 06.09.2000 predstavuje alografný závet, ktorý v sebe podľa obsahu obsahuje aj listinu o vydedení žalobcu, ktorý však neobsahuje zákonnú náležitosť v podobe podpisu svedkov.

5. Podstatné vyjadrenia strán prednesené v konaní na súde prvej inštancie, s ktorými sa v odôvodnení rozhodnutia nevysporiadal súd prvej inštancie (§ 393 ods. 2 prvá veta piata rubrika C.s.p. v spojení s § 387 ods. 3 prvá veta C.s.p.).

5.1 V prejednávanom spore odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie ani v obsahu spisu neidentifikoval žiadne podstatné vyjadrenia strán, s ktorými by sa súd prvej inštancie nevysporiadal.

6. Podstatné tvrdenia strán uvedené v odvolaní (§ 393 ods. 2 prvá veta piata rubrika C.s.p. v spojení s § 387 ods. 3 druhá veta C.s.p.).

6.1 Žalobca podané odvolanie odôvodnil tým, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d/ C.s.p.), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f/ C.s.p.), rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ C.s.p.) a súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci (§ 62 ods. 1 C.m.p.); odvolací súd sa stotožnil s názorom žalobcu, že napadnutý rozsudok bol vydaný na základe nedostatočne zisteného

skutkového stavu veci a od toho sa odvíjajúceho nesprávneho právneho posúdenia, a že konanie má inú vadu, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (body 4.7 a 4.8 odôvodnenia); odvolací dôvod podľa § 62 ods. 1 C.m.p. však nebol uplatnený dôvodne, nakoľko v danom prípade ide o sporové konanie, v ktorého prípade prichádza do úvahy len vymedzenie odvolacích dôvodov podľa Civilného sporového poriadku.

7. Na základe uvedeného odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Odvolací súd zrušil aj závislý výrok (§ 379 písm. a/ C.s.p.) napadnutého rozsudku o trovách konania, ktorý v dôsledku zrušenia rozsudku stratil svoj podklad. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 C.s.p.).

7.1 Podľa § 391 ods. 3 C.s.p., ak odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvej inštancie a vráti mu vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je povinný v odôvodnení rozhodnutia uviesť aj to, ako má súd prvej inštancie vo veci ďalej postupovať.

7.2 V ďalšom konaní bude súd prvej inštancie postupovať v súlade s ustanoveniami o dokazovaní (§ 185 a nasledujúce C.s.p.) a procesne správnym postupom nariadi buď v zmysle § 196 ods. 1 a 2 C.s.p. výsluch svedkyne C. U. (matky žalobcu), pričom svedkyňu vo veci svedeckej výpovede náležite poučí alebo z dôvodu hospodárnosti pristúpi k jej písomnej svedeckej výpovedi v zmysle § 196 ods. 3 C.s.p., pri ktorej svedkyňu taktiež náležite poučí; úlohou súdu prvej inštancie bude došetriť vzťah medzi žalobcom a poručiteľom; konkrétne bude potrebné posúdiť subjektívne skutočnosti na strane poručiteľa a jeho záujem, resp. nezáujem na udržiavaní rodinných vzťahov so žalobcom (svojím synom); následne súd prvej inštancie posúdi, či správanie sa žalobcu, ktorý sa s otcom (poručiteľom) nekontaktoval, resp. kontaktoval len minimálne bolo spôsobené zavinením žalobcu, alebo či k takémuto vzťahu nemohol značnou mierou prispieť svojím správaním (napr. neprejavovaním záujmu, resp. nevhodným správaním k žalobcovi) aj samotný poručiteľ; je potrebné tiež zisťovať či potomok poručiteľa mal reálnu možnosť o poručiteľa prejavovať opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať, či mu to poručiteľ umožnil; pri rozhodovaní bude súd prvej inštancie vychádzať z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu a zo skutkových nezrovnalostí zvýraznených odvolacím súdom v bode 4.8 odôvodnenia; súd prvej inštancie vyhodnotí aj existenciu druhého závetu poručiteľa (resp. listiny o vydedení) a posúdi jeho (jej) vzťah k predmetu konania (najmä z hľadiska platnosti tohto záveru, resp. listiny o vydedení); súd prvej inštancie sa zameria aj na to, či skutočným dôvodom pre vydedenie žalobcu nemohlo byť spísanie závetu matky poručiteľa a starej matky žalobcu zo dňa 09.11.1998, ktorému časovo nasleduje spísanie závetu (závetov) poručiteľa a listiny o vydedení; odvolací súd tiež súdu prvej inštancie zvýrazňuje, že pre posúdenie veci nie je podstatné, či sa žalobca zúčastnil pohrebu (preberania urny) v roku 2020, nakoľko ide o obdobie po spísaní listiny o vydedení; svoje rozhodnutie súd prvej inštancie primeraným spôsobom odôvodní.

8. Ak odvolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci (§ 396 ods. 3 C.s.p.).

9. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 druhá veta C.s.p.).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.); dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) C.s.p. (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 C.s.p. nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C.s.p.); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie môže podať strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 C.s.p. (§ 425 C.s.p.).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania podľa § 127 ods. 1 C.s.p. (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C.s.p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.); povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

Strany konania majú možnosť zvoliť si advokáta alebo sa obrátiť na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 C.s.p.). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže súčasne so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z.).

Ak má dovolanie vady podľa § 429 C.s.p. a dovolateľ na výzvu súdu prvej inštancie na odstránenie väd neodstráni vady, následkom neodstránenia väd dovolania je odmietnutie dovolania.